

Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв

КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Силабус навчальної дисципліни

Назва дисципліни: Диригентсько-оркестровий практикум

Рівень вищої освіти: перший /бакалаврський/ рівень

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Спеціальність: 025 Музичне мистецтво

Назва освітньо-професійної програми: Інструментально-оркестрове мистецтво

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.mfknukim.mk.ua/course/view.php?id=790>

Рік навчання: II Семестр: III, IV

Викладач: Шеремет В.В. (практичні, індивідуальні, підсумковий контроль)

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Диригентсько-оркестровий практикум» є вибірковою освітньою компонентою навчального плану як вибіркова складова, що дає можливість створити індивідуальну освітню траєкторію. Після вибору ця дисципліна стає для студента обов'язковою та спрямована на виховання та формування основних музично-виконавських навичок та знань необхідних для майбутніх викладачів фахових дисциплін, артистів, диригентів та керівників виконавських колективів.

Мета: підготовка кваліфікованого музиканта, із широким колом спеціальних знань та умінь у сфері сольо-ансамблево-оркестрового виконавства та диригентського мистецтва, здатного творчо реалізовувати себе у таких формах майбутньої професійної діяльності, як педагогічна, виконавська, диригентська, творчо-організаційна; формування практичного досвіду в умовах навчально-репетиційної роботи (в ансамблі, оркестрі) та концертної діяльності.

Завдання курсу:

- розвиток музичного мислення;
- засвоєння знань про зміст, організацію, форми та методи роботи з оркестровим колективом;
- удосконалення індивідуальної техніки гри на оркестровому інструменті;
- набуття практичних навичок та засвоєння принципів настроювання оркестрових інструментів;
- практичне опанування навичок читання партитур та партій з листа;
- засвоєння виконавської специфіки оркестрових інструментів та їх функцій в оркестровій фактурі, можливостей застосування в практиці колективного виконавства;

- розвиток слухового контролю та навичок аналізу оркестрової фактури;
- формування професійних знань, практичних навичок і вмінь артиста оркестру та диригента-керівника художньо-творчого колективу;
- формування досвіду концертно-виконавської діяльності;
- накопичення концертного репертуару;
- вивчення оркестрового репертуару з метою виховання художнього смаку;
- удосконалення практичних навичок і умінь колективної художньо-творчої діяльності.

Предметом дисципліни є організаційно-творчі засади виконавства в оркестровому колективі, діяльність диригента-керівника.

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Аудиторних годин	Самостійної роботи студента	Вид підсумкового контролю
3	90	41	49	Іспит, залік

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми, опис теми, завдання для самостійної роботи	К-сть годин	Вид навчальної діяльності	Форми і методи навчання	Оцінка (бали)
<p><i>Тема 1.1 Ансамбль між оркестровими партіями, групами. Загальний ансамбль. Форми розвитку динаміки в оркестрі.</i></p> <p>Оркестровий ансамбль як особлива техніка виконавсько-слухової взаємодії артистів оркестру та диригента. Ансамбль частковий. Ансамбль загальний. Ансамбль природний та штучний. Ансамбль як динамічне, метро-ритмічне, штрихове та темброве співвідношення оркестрових партій. Налаштування артиста оркестру на слухове сприйняття оточуючого звучання, тембральної фарби: одночасний слуховий контроль (моя партія і партія сусіда, моя партія – і звучання усієї оркестрової групи, моя партія – і звучання усього оркестру). Аналіз реальної ситуації балансу між голосами. Можливість внести ситуативні зміни в динамічний баланс між партіями при зміні умов виконання. Вміння підпорядковувати індивідуальні</p>	2	практичне	Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності, відпрацювання прийомів ансамблевої гри	100
	3	самостійна	Самостійна робота: з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення практичних завдань	100

<p>технічні навички загально оркестровим завданням. Значення аналізу та самоконтролю звучання кожної партії в умовах колективного музикування. Налаштованість виконавців на слухову взаємодію з солістом. Контроль балансу звучання між оркестром та солістом. Динамічна рухливість оркестру та діапазон динамічних можливостей як показник професійного рівня оркестрового колективу. Слухова взаємодія оркестрантів у процесі динамічних змін. Самоконтроль оркестрантів-інструменталістів у тісній співпраці з диригентом. Активізація динамічних відчуттів виконавців. Вплив стилістики епохи на традиції динамічного розвитку. Основні види зміни динаміки. Рухлива динаміка поступова зміна сили звуку: <i>cresc.</i>, <i>dim.</i> , що може мати мікро розвиток (в межах мотиву та фрази) і вимагає від оркестру динамічної гнучкості і взаємодії, та може розгортатися в рамках великих структурних побудов, створюючи ефект наскрізного розвитку, що потребує від виконавців відчуття розвитку музичної хвилі в часі. Статична динаміка (постійне утримання однієї сили звуку) не повинна призводити до статичності фразування, що вимагає від оркестрантів чіткого розуміння структури і змісту утворення фраз. Контрастна динаміка (співставлення різної сили звуку, раптова зміни сили звуку) вимагає від оркестрового колективу уваги, активності і високого рівня виконавської техніки.</p>				
<p><i>Тема 1.2. Аналіз оркестрових партій з метою визначення складних місць у частковому та загальному ансамблі.</i> Значення аналізу оркестрової партитури для розвитку професійного оркестрового мислення та пришвидшення темпу опрацювання оркестрової партитури. Визначення складних моментів ритмічної, штрихової, динамічної однорідності оркестрової партії. Аналіз шляхів подолання виявлених</p>	2	практичне	Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності, відпрацювання прийомів ансамблевої гри	100
	1	індивідуальне	Опанування	100

<p>труднощів. Опанування найбільш складних моментів самостійно та в оркестрових групах. Визначення моментів для слухового самоконтролю ситуації в частковому ансамблі. Чітке усвідомлення основного художньо технічного завдання в кожному епізоді партитури.</p> <p>Свідомий аналіз оркестрової партії у її звуковому співвідношенні з іншими партіями. Визначення складних моментів роботи оркестрової партії в штучному і природному оркестровому ансамблі залежно від кількісного і якісного складу оркестру.</p> <p>Аналіз фактури викладу музичної тканини (гомофонна, поліфонічна, гармонічна, гомофонно-гармонічна) та шляхів подолання можливих труднощів в реальному оркестровому звучанні. Виявлення основного тематизму та його проявлення методом активізації власної мелодичної лінії або підпорядкування її іншій домінуючій оркестровій партії.</p> <p>В студентському оркестрі при наявності дисбалансу в кількісному складі між оркестровими партіями, робота ведеться переважно з використанням штучного ансамблю. Оркестр повинен звикнути постійно контролювати найменш укомплектовану оркестрову партію щодо її прослуховування в загальній оркестровій фактурі.</p>			репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності	
<p><i>Тема 1.3. Розвиток слухових констант та уявлень як основи подолання оркестрових труднощів та інтонаційних проблем.</i></p> <p>Інтонаційні проблеми пов'язані з ладовими тяжіннями, модуляціями та відхиленнями, альтераціями та фактурними нашаруваннями. Робота по виявленню важливих інтонаційних констант, що можуть стати допоміжною інтонаційною платформою в процесі виконання оркестрового твору (повернення в певну тональність, гармонічну фарбу, звуковий тон). Вдосконалення "інтонаційного</p>	3	самостійна	Самостійна робота: з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення практичних завдань	100
	2	практичне	Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності, відпрацювання прийомів ансамблевої гри	100
	1	індивідуальне	Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської	100

<p>входження” в кадансові обернення, що допомагають оркестрові поновити слуховий контакт між оркестровими партіями. Можливість “відштовхнутися” в слуховому орієнтирі від партії соліста, або певної оркестрової партії, інтонація якої є більш технічно зручною в контексті загальної оркестрової фактури.</p> <p>Виконавська техніка, що впливає на якість інтонування. Поняття “стійкого інтонування” як важливий елемент чистоти інтонації.</p> <p>Необхідність детального аналізу оркестрової партії кожного опрацьованого твору з точки зору визначення труднощів, де можуть виникнути інтонаційні проблеми, як наслідок технічної похибки. Основні проблеми такого характеру пов’язані зі зміною теситури, стрибками, конструктивними особливостями музичних інструментів.</p> <p>Робота над опануванням складних фрагментів, для пошуку правильних виконавських прийомів для подолання технічно-інтонаційних проблем.</p>			техніки, робота над засобами музичної виразності	
	4	самостійна	Самостійна робота: з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення практичних завдань	100
<p><i>Тема 1.4. Розвиток штрихової культури та навичок віртуозної гри в оркестровому колективі.</i></p> <p>Якість атаки звуку оркестру, як один з найважливіших технічних елементів оркестрового звучання. Її одночасність та тембральна органічність, як показник майстерності оркестрового колективу. Важливість особливого психологічного налаштування між диригентом та всіма оркестрантами в момент атаки звуку.</p> <p>Основні види атаки (тверда, м’яка). Налаштованість артиста оркестру на психофізичну взаємодію з іншими оркестрантами в момент атаки звуку. Вплив змісту драматургії твору, динаміки на характер штрихів.</p> <p>Штрихи окремих оркестрових груп та їх поєднання в загальному оркестровому звучанні.</p> <p>Багатство штрихової палітри, якою володіє оркестровий колектив як показник його майстерності та художньо-виконавської</p>	4	практичне	Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності, відпрацювання прийомів ансамблевої гри	100
	1	індивідуальне	Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності	100
	2	самостійна	Самостійна робота: з навчально-методичною літературою: конспектування,	100

<p>різнобічності. Узгодження колективних виконавських дій для якісного відтворення штрихів. Значення уваги до деталей в процесі освоєння штрихових різновидів. Основні види штрихів (<i>marcato, tenuto, staccato, legato, non legato</i>). Штрихи виписані, і такі, що традиційно застосовуються. Влив стилістики епохи на традиції виконання штрихів.</p> <p>Слухова та художньо-технічна взаємодія оркестрантів під час спільного виконання віртуозних ритмо-інтонаційних побудов. Значення індивідуальної виконавської техніки кожного оркестранта (технічна вправність, звукові якості) в контексті оркестрової співпраці. Робота над мелодичними побудовами гамоподібного руху, що охоплюють різні межі діапазону. Гармонічні структури (арпеджіо, акорди) та засоби їх увиразнення. Опрацювання елементів швидкого мелодичного руху зі змінним вектором направлення (фіоритур). Значення відчуття сильних часток такту в процесі виконання довгих, швидких, мелодично складних побудов. Робота над мелодичними «прикрасами» (мелізми, групетто, форшлаги, трелі тощо). Техніка виконання гам, арпеджіо, акордів, мелізмів.</p>			тезування, анотування, вирішення практичних завдань	
<p><i>Тема 1.5. Організаційно-творчі завдання артиста оркестру та диригента.</i></p> <p>Самодисципліна, як запорука якісної роботи в оркестровому колективі. Самоорганізація в процесі оркестрових репетицій та домашніх занять. Підготовка робочого місця (пульт, папка із нотами партій, стілець). Самостійні системні домашні заняття з вивчення оркестрових партій. Слухання та аналіз оркестрових творів для виявлення можливих недоліків та їх усунення. Своєчасне вивчення та складання партій (на вимогу керівника або відповідального випускника).</p>	2	практичне	Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності, відпрацювання прийомів ансамблевої гри	100
	3	самостійна	Самостійна робота: з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування,	100

<p>Репетиційна дисципліна (своєчасний прихід, налаштування, розігрування) Активна творча позиція під час репетиційного процесу (увага, налаштованість на сприйняття творчих завдань, які ставить керівник, прагнення до вдосконалення результату заняття, емоційне інтонування та фразування, критичне ставлення до власного виконання, постійний аналіз виконавського процесу, підпорядкування власних дій загальним задачам). Гнучкість реагування на зміну динаміки в звучанні інших оркестрантів. Слухова взаємодія виконавців та диригента при виконанні творчих завдань. Можливість взаємопідтримки та взаємозаміни при виконання складних епізодів. Самоконтроль та взаємодія оркестрантів стосовно ритмічної, динамічної та штрихової однорідності оркестрової партії. Розвиток творчих та організаційних здібностей та навичок диригента. Творча дисципліна виконавців та диригента під час репетиційного процесу та концертних виступів. Етика взаємовідношень в колективі.</p>			вирішення практичних завдань	
	30		Всього: 100*0,25	25
Вид підсумкового контролю:	Іспит	Форма контролю	Практичне завдання	75
			Загальний підсумок	100
<p><i>Тема 2.1. Вибір програми та підготовка нотного матеріалу для оркестру. Передрепетиційна робота з партитурою.</i></p> <p>Особливості формування програм державних іспитів. Вітчизняна та зарубіжна музика. Старовинна та сучасна музика. Академічна, народна, естрадна музика. Великі форми та мініатюри. Оригінальна музика та перекладення. Важливість професійного підходу для підготовки нотного матеріалу Державної програми для оркестру. Внесення правок в нотні примірники кожного голосу, що визначають можливу додаткову необхідну інформацію (цезури, фази дихання,</p>	4	практичне	Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності, відпрацювання прийомів ансамблевої гри	100
	6	самостійна	Самостійна робота: з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування,	100

<p>фермати тощо). Внесення цифрових або буквених позначень при необхідності, що спрощує роботу з музичними творами великої форми та творами з супроводом.</p> <p>Значення передрепетиційної роботи над партитурою для подальшого успішного репетиційного процесу. Складові перед репетиційної роботи: розбір партитури (оркестровий склад, музична форма, фактура, розмір, темп, характер твору); розбір партитури за фортепіано. Вивчення горизонтальних фактурних ліній (функцій). Вивчення вертикальної будови (гармонія, головні моменти музичної форми). Визначення головних та другорядних ліній в партитурі. Вибір засобів мануальної техніки для відтворення художніх та технічних задач музики. Розмітка партитури по розділах та по фразах. Спеціальні знаки для позначок у партитурі: знак «петля» для позначення ауфтактів до фраз, мотивів, моментів вступу голосів; знак «кома» - у місцях де є покази подрібнених долей такту.</p>			<p>вирішення практичних завдань</p>	
<p><i>Тема 2.2 Зведені репетиції. Робота над програмою оркестру: удосконалення навичок репетиційної роботи та диригування.</i></p> <p>Види репетицій, їх задачі: ординарні, коректурні, прогонні. Зведені репетиції проводяться студентом-випускником 4-го курсу (при контролі керівника оркестрового класу). Окрема репетиційна робота по вивченню творів програми з солістами. Складення графіку репетицій. Технічні репетиції по вивченню музичного матеріалу. Уточнення принципів комунікації в контексті зведеної репетиції. Складання плану репетиції та робота за планом.</p> <p>Планомірне послідовне вивчення оркестрових творів з програми підсумкової атестації включає всі види репетиційної роботи: з оркестровою партією, групою та цілим оркестром. Методи роботи з</p>	4	практичне	<p>Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності, відпрацювання прийомів ансамблевої гри</p>	100
	2	індивідуальне	<p>Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності</p>	100
	6	самостійна	<p>Самостійна робота: з навчально-методичною літературою: конспектування,</p>	100

<p>оркестровим колективом. Групові та загальні заняття. Заняття з солістами і групами. Заняття з солістами і оркестром. Заняття з групами солістів.</p> <p>Складні та мішані метри, приклади їх відтворення за допомогою різних схем тактування. Практичне опанування зміни метрів на прикладі уривків музичних творів. Принципу вибору схем тактування при зміні метру та темпу у диригуванні. Дублювання часток такту при значному уповільненні темпу. Вибір схем тактування та часток такту що дублюються, в залежності від групування нот в тактах та темпу музики. Уміння застосовувати різноманітні види ауфтактів на практиці. Тактування, як початкова навичка для розбору музичного твору з оркестром. Засвоєння навичок показу вступів групам інструментів із використанням позицій. Використання позицій у диригуванні для показу динаміки, вступів групам інструментів та окремим інструментам. Використання позицій при звуковисотному інтонуванні.</p>			тезування, анотування, вирішення практичних завдань	
<p><i>Тема 2.3. Диригування оркестровим акомпанементом солісту. Виконання темпових відхилень у загальному ансамблі.</i></p> <p>Засвоєння навичок керування акомпанементом для соліста інструменталіста або вокаліста. Основні принципи управління акомпанементом: розподіл уваги на партію соліста та акомпанемента; своєчасні ауфтаки солісту; своєчасні зняття звучання оркестрових фраз. Чергування пасивних жестів (тактування) в епізодах, де оркестр має функцію суто супроводжувальну та активних, – в епізодах сольних та із активними підголосками або дублюванням мелодії. Засвоєння навичок техніки змін темпів: уповільнення та прискорення. Роль міждольних ауфтактів при темпових змінах в</p>	4	практичне	Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності, відпрацювання прийомів ансамблевої гри	100
	2	індивідуальне	Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності	100
	6	самостійна	Самостійна робота: з навчально-методичною	100

диригентському жесті. Залежність темпу виконання та амплітуди жестів. Робота над окремими розділами із різними темпами. Техніка зміни темпів на межі розділів у диригентському жесті та взаємодія із виконавцями. Опанування постановки фермат та виходу з ферматного звучання.			літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення практичних завдань	
<p><i>Тема 2.4. Шляхи роботи над художнім образом. Образно-виразні жести в диригентській техніці. Концертне диригування.</i></p> <p>Загальнооркестрові репетиції по вивченню Державної програми. Робота над художнім образом твору, що включає в себе коротку інформацію про автора твору, стиль композиторського письма, ідею твору.</p> <p>Створення графіку репетиційного процесу, що характеризував би вивчення певних розділів Державної програми, об'єднаних за принципом опрацювання того, чи іншого технічного чи образно-психологічного елементів.</p> <p>Контроль за якістю прочитання мануальної техніки диригента оркестрантами. Внесення коректив в диригентський жест на шляху кращого взаєморозуміння з оркестром щодо зміни темпів, динаміки, агогіки, фразування, штрихів, тощо.</p> <p>Значення художньої техніки в процесі навчання диригуванню. Жести – імітації: «натискання», «підкидання», «підкручування», тощо. Образні жести та їх зв'язок із технікою міждольних ауфтактів; засвоєння жесту виразного звуковедення («вага звуку»). Відповідність характеристики музичного образу та жестів диригента. Опанування виразних жестів для концертного диригування. Основні риси концертного та репетиційного диригування.</p>	4	практичне	Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності, відпрацювання прийомів ансамблевої гри	100
	2	індивідуальне	Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності	100
	8	самостійна	Самостійна робота: з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення практичних завдань	100

<p><i>Тема 2.5. Організаційно-творча підготовка генеральної репетиції. Концертний виступ як особливий психофізичний процес.</i></p> <p>Проводиться студентом-випускником 4-го курсу (при контролі керівника оркестрового класу). Зведення всіх учасників-виконавців Державної програми. Проведення репетицій у форматі концертного виступу (вхід хору, уклін, художньо виправдані перерви між творами тощо). Вивірення часу виконання Державної програми. Виявлення можливих моментів відсутності візуального контакту, порозуміння жесту диригента, технічних помилок. Виявлення моментів втрати самоконтролю диригентом. Генеральна репетиція: зміст та завдання.</p> <p>Концертне виконання як результат усіх видів і форм діяльності оркестрового колективу. Концентрація уваги. Творче хвилювання та методи його регулювання. Сценічність та форми спілкування артиста зі слухачем. Специфіка розташування на сцені. Культура сценічної поведінки та її складові. Поведінка за кулісами, під час виходу на сцену, перебування на сцені та повернення за куліси. Естетика виходу на сцену. Плавна, не шумна, але енергійна хода, сценічна постава (рівна спина, півоберт голови до залу). Чітке розуміння розташування оркестру на сцені. Акустика та її особливості.</p> <p>Система невербального контакту між учасниками оркестру та диригентом. Налаштування оркестру. Дотримання сценічної поведінки протягом всього часу знаходження на сцені (вираз обличчя, постава, хода, вміння носити сценічне вбрання тощо). Уклін. Випадки непередбачуваних сценічних ситуацій.</p>	4	практичне	Опанування репертуару, вдосконалення виконавської та диригентської техніки, робота над засобами музичної виразності, відпрацювання прийомів ансамблевої гри	100
	8	самостійна	Самостійна робота: з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення практичних завдань	100
	60		Всього: 100*0,25	25
Вид підсумкового контролю:	Залік	Форма контролю	Практичне завдання	75
			Загальний підсумок	100

Технічне і програмне забезпечення

Музичний інструментарій, ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань; виконання завдань самостійної роботи; проходження тестування (поточний, рубіжний, підсумковий контроль).

Програмне забезпечення Microsoft Word, Microsoft Power Point, Sibelius, Sound Forge PRO, FL Studio, Finale 2014.5 для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Безбородова, Л. А. Дирижирование : учеб. пособие / Л. А. Безбородова. – Москва : Просвещение, 2000. – 159 с.
2. Брояко Н. Б. Теорія і практика бандурного виконавства : навч. посібник / Н. Б. Брояко. – Київ : Ліра-К, 2017. – 196 с.
3. Велиахметова А. Н. Практические основы хорового дирижирования. Практические основы чтения хоровых партитур : конспект лекций / А. Н. Велиахметова. – Казань : КФУ, 2014. – 161 с.
4. Вертков К. А. Русские народные музыкальные инструменты / К. А. Вертков. – Москва : Музыка, 2002.
5. Голючек М. С. Ансамбль українських народних інструментів / М. С. Голючек. – Київ : КНУКіМ, 2001.
6. Давидов, М. А. Виконавське музикознавство : енциклопедичний довідник / М. А. Давидов. – Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2010. – 400 с.
7. Давидов, М. А. Історія виконавства на народних інструментах. (Українська академічна школа) : підручник / М. А. Давидов ; М-во культури і туризму України [та ін.]. – 2-е вид. допов. випр. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2010. – 592 с.
8. Демчишин М. С. Методика музичного аналізу вокально-хорових творів : навч. посібник / М. С. Демчишин. – Київ : ІЗМН, 2016. – 132 с.
9. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики / Л. Б. Дмитриев. – Москва : Музыка, 2010. – 368 с.
10. Дорофєєва В. Ю. Теоретичні аспекти сучасної української музики : монографія / В. Ю. Дорофєєва ; МОН України [та ін.]. – Київ : Ліра-К, 2017. – 188 с.
11. Живов В. Л. Хоровое исполнительство. Теория. Методика. Практика : учеб. пособие / В. Л. Живов. – Москва : Владос, 2013. – 272 с.
12. Іваниш А. А. Аранжування та перекладення для капели бандуристів : навч. практикум Вип. 1 / А. А. Іваниш ; МОН України [та ін.]. – Київ : Ліра К, 2017. – 164 с.
13. Казачков С. А. От урока к концерту / С. А. Казачков. – Казань : Казанский

университет, 1990. – 343 с.

14. Карпун, А. Л. Керівництво гуртами українського народного співу : навч.-метод. посібник / А. Л. Карпун ; М-во культури і мистецтв України, КНУКіМ. – Київ : Духовне оздоровлення, 2001. – 614 с.
15. Коломоєць, О. М. Хорознавство : навч. посібник / О. М. Коломоєць. – Київ : Либідь, 2001. – 168 с.
16. Крижанівський Ф. Український концерт для тромбона в аспекті становлення та розвитку жанру : автореф. дис. канд. мистецтвознав. / Ф. Крижанівський ; Одес. держ. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. – Одеса, 2006. – 19 с.
17. Курінний О. Камерні ансамблі для народних інструментів / О. Курінний. – Полтава, 2009. – 64 с.
18. Кучерук В. Ф. Грає оркестр українських народних інструментів : навч. метод. посібник / В. Ф. Кучерук ; ВДУ імені Лесі Українки. – Луцьк, 2015. – 258 с.
19. Кучерук В. Ф. Оркестровий клас: навч. посібник / В. Ф. Кучерук, Н. П. Кучерук, О. М. Олексюк ; ВДУ імені Лесі Українки. – Луцьк, 2010. – 30 с.
20. Кучерук Н. П. Інструментальні ансамблі для ладкової кобзи у супроводі бандури, ансамблю бандур : навч.-метод. посібник / Н. П. Кучерук, М. П. Сточанська. – Луцьк, 2005. – 141 с.
21. Кушка Я. С. Методика навчання співу : посібник з основ вокальної майстерності / Я. С. Кушка. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2018. – 288 с.
22. Лабунець В. Ансамбль народних інструментів / В. Лабунець. – Вінниця, 2007. – 148 с.
23. Лебедев, В. К. Використання народних музичних інструментів у загальноосвітній школі : навч.-метод. посібник / В. К. Лебедев. – Вінниця : Нова книга, 2014. – 112 с.
24. Малько Н.А. Основы техники дирижирования / Н. А. Малько. – Спб. : Композитор, 2015. – 252 с.
25. Мархлевський А. Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі / А. Ц. Мархлевський. – Київ : Муз. Україна, 2009. – 96 с.
26. Марценюк Г. Методика оволодіння мистецтвом гри на тромбоні / Г. Марценюк. – Київ, 2007. – 343 с.
27. Маталаев Л. Основы техники дирижирования / Л. Маталаев. – Киев, 2005. – 208 с.
28. Михайленко Н. П. Методика преподавания игры на шестиструнной гитаре / Н. П. Михайленко ; М-во культуры и искусств Украины [и др.]. – Киев : Книга, 2003. – 248 с.
29. Можайкіна Н. С. Методика викладання вокалу. Хрестоматія : [навч. посібник] / Н. С. Можайкіна. – Київ : Ліра-К, 2016. – 215 с.
30. Музичне мистецтво України (питання історії, питання педагогіки, питання виконавства, музичне мистецтво в творчих персоналіях) : колективна монографія / заг. ред. Н. М. Кречко. – Київ : Ліра -К, 20020. – 204 с.
31. Олексюк О. М. Методика викладання гри на народних інструментах : навч.

- посібник / О. М. Олексюк ; М-во культури і мистецтв України, КНУКіМ. – Київ : ДАККіМ, 2004. – 135 с.
32. Ольхов К. Теоретические основы дирижерской техники / К. Ольхов. – Спб., 2017.
 33. Осеннева М. С. Хоровой класс и практическая работа с хором : учеб. пособие / М. С. Осеннева, В. А. Самарин. – Москва : Академия, 2013. – 192 с.
 34. Поляков, О. И. Язык дирижирования / О. И. Поляков. – Київ : Музична Україна, 2007. – 95 с.
 35. Постой Г. Г. Естрадно-джазовий оркестр. Теорія та практика : навч. посібник / Г. Г. Постой. – Київ : Ліра-2017. – 140 с.
 36. Романовський В. І. Інструментознавство для духового оркестру : навч. посібник / В. І. Романовський. – Київ, 2015. – 135с.
 37. Роговська, Є. В. Оркестр народних інструментів : навч.-метод. посібник / Є. В. Роговська, В. В. Рутецький ; М-во освіти і науки України [та ін.]. – Житомир, 2014. – 220 с.
 38. Сідлецька Т. І. Культурно-історична еволюція українського оркестру народних інструментів : монографія / Т. І. Сідлецька. – Вінниця : ВНТУ, 2009. – 184 с.
 39. Сідлецька, Т. І. Практична культурологія. Історія народно-оркестрового виконавства України [Текст] : навч. посібник Ч. 1. / Т. І. Сідлецька ; М-во освіти науки, молоді та спорту України [та ін.]. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 122 с.
 40. Скопцова О. М. Народне багатоголосся як стильова ознака фольклорного виконавства / О. М. Скопцова // Вісник КНУКіМ : зб. наук. праць / КНУКіМ. – Київ : КНУКіМ, 2005. – Вип. 12. – С. 133-139.
 41. Скопцова О. М. Народно-хорове виконавство в контексті сучасної української культури / О. М. Скопцова, О. О. Рубаха // Вісник КНУКіМ: зб. наук. праць / КНУКіМ. – Київ, 2003. – Вип. 8. – С.102 – 109.
 42. Сточанська М. П. Вокальні ансамблі у супроводі бандур. (перекладення, аранжування, обробка) : навч.-метод. посібник / М. П. Сточанська ; ВДУ ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2015. – 272 с.
 43. Сточанська М. П. З Різдом Христовим віншуємо щиро! Збірник ансамблевих партитур (обробка) творів із репертуару тріо бандуристок «Дивоструни» / М. П. Сточанська ; ВДУ ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2011. – 100 с.
 44. Сточанська М. П. Земле, моя земле, я люблю тебе (ансамбль бандуристів) : навч.-репертуарний посібник / М. П. Сточанська ; ВДУ ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2019. – 264 с.
 45. Сточанська М. П. Лесі Українці: Збірник ансамблевих партитур (перекладення, аранжування, обробка) творів із репертуару тріо бандуристок «Дивоструни» / М. П. Сточанська ; ВДУ ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2011. – 132 с.
 46. Сточанська М. П. Пахнуть роси тишею: Збірник ансамблевих партитур (аранжування, обробка) творів із репертуару тріо бандуристок

- «Дивоструни» / М. П. Сточанська ; ВДУ ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2011. – 158 с.
47. Хащеватська С. С. Інструментознавство : підручник / С. С. Хащеватська – Вінниця : Нова книга, 2008. – 256 с.
 48. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу / Г. Хоткевич. – Харків, 2018. – 512 с.
 49. Черкаський, Л. М. Українські народні музичні інструменти / Л. М. Черкаський. – Київ : Техніка, 2003. – 264 с.
 50. Юрченко М. С. Вокальний ансамбль : практикум / М. С. Юрченко, О. І. Дондик ; М-во освіти і науки України, М-во культури України, КНУКіМ. – Київ : КНУКіМ, 2017. – 293 с.

Допоміжна

1. Актуальні аспекти сучасного українського музичного мистецтва : колективна монографія / ред.- упоряд. В. В. Сінельникова [та ін.] ; Київ. ун-т культури, кафедра музичного мистецтва. – Київ : Ліра-К, 2017. – 211 с.
2. Берлиоз Г. Большой трактат о современной инструментровке и оркестровке / Г. Берлиоз. – Москва : Музыка, 2009.
3. Блок В. Оркестр русских народных инструментов / В. Блок. – Москва : Музыка, 2006.
4. Бродський Г. Л. Оркестровий клас: навчально-методичний посібник / Г. Л. Бродський, О. Б. Горбенко, С. О. Сметана. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. Винниченка, 2016. – 328 с.
5. Вертков К. А. Русские народные музыкальные инструменты. – Москва : Музыка, 2002.
6. Гаранян Г. А. Основы эстрадной и джазовой аранжировки / Г. А. Гаранян – Москва : Музыка, 2010. – 256 с.
7. Гобдич М. М. Хоровий клас (творчий колектив) : метод. вказівки з виконання практич. занять / М. М. Гобдич, Н. О. Якобенчук, І. Є. Лебедкіна ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Фак. муз. мистецтва, Каф. академ. хорового та інструментал. мистецтва. – Київ : Ліра-К, 2017. – 42 с.
8. Иванов-Радкевич А. Пособие для начинающих дирижеров / А. Иванов-Радкевич. – Москва, Музыка, 2009.
9. Ільченко О. Методичні рекомендації роботи з самодіяльним оркестром народних інструментів / О. Ільченко. – Київ, 2006.
10. Курс гри в оркестрі народних інструментів / [упор. В. Лапченко] – Київ : Музична Україна, 2001.
11. Кушнир Н. Советы руководителям самодеятельных оркестров народных инструментов в работе с оркестром в первый год обучения / Н. Кушнир. – Москва : Музыка, 2009.
12. Лісецький С. Й. Хоровий диригент Семен Дорогий С. Й. Лісецький. – Київ, 2004.

13. Люш Д. В. Развитие и сохранение певческого голоса / Д. В. Люш. – Київ : Муз. Україна, 2008. – 144 с.
14. Романовский Н. В. Хоровой словарь / Н. В. Романовский – Москва : Музыка, 2014. – 230с.
15. Самарин В. А. Хороведение и хоровая аранжировка : учеб. пособие / В. А. Самарин. – Москва : Академия, 2012. – 352 с.
16. Сіненко О. О. Аналіз музичних творів : практикум / О. О. Сіненко ; КНУКіМ. – Київ : Ліра-К, 2017. – 112 с.
17. Тилес Б. Дирижер в оперном театре / Б. Тилес. – Спб. : Музыка, 1999.
18. Українська народно-оркестрова література : (навч. посібник). – Київ, 1998.
19. Українські джазові стандарти [Ноти] = Ukrainian jazz standarts : зб. джаз. п'єс / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв ; уклад. та заг. ред. І. М. Закус. – Київ : Ліра-К, 2017. – 98 с.
20. Федотов А. Методика обучения игре на духовых инструментах / А. Федотов. – Москва, 1989.
21. Хоткевич Г. М. Бандура та її конструкція / Г. М. Хоткевич ; заг. ред., комент. та передм. В. Мішалова ; Фонд нац.-культ. ініціатив ім. Г. Хоткевича, Фондація українозн. студій в Австралії. – Торонто : Х., 2010. – 291 с. : нот. іл.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Гладких А. В. Методика формування виконавської майстерності на духових інструментах [Електронний ресурс] / А. В. Гладких. – Режим доступу : <https://nk.in.ua/pdf/330r.pdf> . – Назва з екрана.
2. Диков Б. А. Методика обучения игре на духовых инструментах [Електронний ресурс] / Б. А. Диков – Режим доступу : <https://ukiik.ru/wp-content/uploads/2017/09/metodika-obucheniya-igre-na-duhovyyih-instrumentah.pdf>. – Назва з екрана.
3. Колесса М. Основи техніки диригування [Електронний ресурс] / М. Колесса. –
Режим доступу : https://chtyvo.org.ua/authors/Kolessa_Mykola/Osnovy_tekhniky_dyryhuvannia/. – Назва з екрана.
4. Коржавих І. М. Сутність художньої техніки диригування [Електронний ресурс] / І. М. Коржавих, Л. В. Юришева. – Режим доступу : <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/view/9253> . – Назва з екрана.
5. Ляшко М. П. Мистецтво диригування як феномен музичної культури [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://xnelaajfpcds8ay4h.com.ua/files/scientific_conference/75/1/75-01_35-44.pdf. – Назва з екрана.
6. Роговська Є. В. Оркестр народних інструментів [Електронний ресурс] / Є. В. Роговська, В. В. Рутецький. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/20656/1/Rogovska.pdf>. – Назва з екрана.

Політика вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Диригентсько-оркестровий практикум» передбачає роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в дистанційному (он-лайн) режимі за погодженням із керівником курсу, з презентуванням виконаних завдань під час консультації викладача.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Самостійна робота є фактором, який сприяє швидкому й ефективнішому проходженню дуальної освіти і має на меті:

- Дидактичне призначення: самостійності роботи по придбанню нових знань та їх використанню; повторенню та перевірці знань, вмінь та навичок.
- Рівень пізнавальної активності: відтворюючи самостійні роботи за зразком; реконструктивно-варіативні самостійні роботи; евристичні самостійні роботи; творчі самостійні роботи.
- Рівень пізнавальної активності: репродуктивні самостійні роботи; творчі роботи;
- Пізнавальна активність: самостійні роботи пізнавально-пошукового типу; творчого типу; пізнавально-практичного типу. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 30%.

У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання.

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Система оцінювання та вимоги

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	ВИД КОНТРОЛЮ	БАЛИ
	присутність на заняттях (при пропусках занять з поважних причин допускається відпрацювання пройденого матеріалу)	за присутність на заняттях максимальна оцінка складає не більше 30% від 25 балів (7,5 балів)
	активність студента під час практичних занять (читати ноти «з листа»; виконувати твори різного рівня складності в ансамблі: частковому, загальному, в різних складах; настроювати інструменти; організовувати репетиційну роботу та концертний виступ; диригувати творами)	за активність студента під час аудиторних занять максимальна оцінка складає не більше 30% від 25 балів (7,5 балів)
РУБІЖНИЙ КОНТРОЛЬ	Контрольна робота 1	максимальна оцінка складає не більше 20% від 25 балів (5 балів)
	Контрольна робота 2	максимальна оцінка складає не більше 20% від 25 балів (5 балів)
	Всього:	25 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Іспит, залік	75 балів
	Загальна оцінка:	100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
84–89	B	добре	
74–83	C	задовільно	
66–73	D		
61–65	E		
21–60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно з можливістю повторного складання
0–20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розробник силябусу
навчальної дисципліни

Шеремет В.В.

Завідувач кафедри

Піхтар О.А.

Силябус затверджено
на засіданні кафедри
музичного мистецтва
від 25 травня 2020 року,
протокол №.13